

Центральноукраїнський національний технічний університет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-
педагогічної роботи
Андрій КИРИЧЕНКО
08.08.2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКС 9. ГРОШІ ТА КРЕДИТ

(назва навчальної дисципліни)
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
(шифр і назва спеціальності)
освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування
(назва спеціалізації)
Факультет економічний
(назва факультету)

2025-2026 навчальний рік

Розробник: Гаврилова Наталія Валеріївна, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Проект робочої програми схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

(підпис)

Володимир СИБІРЦЕВ
(прізвище та ініціали)

Декан факультету економічний

(підпис)

Наталія ШАЛІМОВА
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 10	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 300	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й, 4-й	3-й, 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 5,9	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		64 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		48 год.	2, 2 год.
		Лабораторні	
		год.	Год.
		Самостійна робота	
		188 год.	290 год.
		Вид контролю: залік/екзамен	

Мова навчання - українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Гроші та кредит» є набуття та закріплення теоретико-методологічних навичок щодо організаційно-правового механізму функціонування в ринковій економіці грошей, кредиту та банків, вміння майбутніх фахівців орієнтуватись в грошово-кредитній та банківській сфері та приймати відповідні управлінські рішення.

Завдання дисципліни полягає у:

- з'ясування сутності, функцій та ролі грошей, поняття електронних та цифрових грошей; визначення теоретичних аспектів грошового обігу та формування грошових потоків; визначення, аналізу та структури маси грошей в обороті; визначення показника грошової бази та швидкості обігу грошей;

- засвоєння теоретичних аспектів щодо сутності грошового ринку, грошової системи, визначення та розуміння понять державного регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи та цифровізації грошово-кредитних відносин, використання цифрових технологій у формуванні грошової системи; визначення місця бюджетної та грошово-кредитної політики в системі, державного регулювання економіки

- розгляд механізму функціонування грошової системи в ринковій економіці; закономірностей функціонування валютного ринку і валютної системи, грошового ринку; засвоєння ролі, специфіки та практики використання грошово-кредитної політики центрального банку, напрямів діяльності комерційних банків та небанківських фінансових інститутів (страхових компаній, пенсійних фондів, інноваційних та інвестиційних фондів) щодо грошово-кредитного обслуговування суб'єктів господарювання та населення в Україні.

Передумови для вивчення дисципліни (структурно-логічна схема підготовки фахівця): Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після викладання наступних дисциплін: вступ до фаху та основи професійного розвитку, євроінтеграція та розвиток фінансів, тренінг-курс «Цифрові технології у фінансах».

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Інтегральну компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та

страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність та функції грошей.

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Суть грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма прояву суспільних відносин. Специфіка прояву суті грошей у різних економічних системах. Гроші як особливий товар, мінова і споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші й гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Форми грошей та їх еволюція. Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини та механізм демонетизації золота. Ідеальні форми грошей, та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей. Різновиди сучасних кредитних грошей. Електронні гроші, цифрові гроші, віртуальні гроші. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань у якості грошей. Інноваційні технології у створенні та використанні цифрових грошей.

Функції грошей. Поняття функції грошей та їх еволюція. Функція міри вартості, її суть і сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошове вираження вартості товарів. Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей.

Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки.

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту. Економічна основа та загальна схема грошового обороту.

Грошові потоки. Поняття грошового потоку та критерії їх класифікації. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Балансування потоку національного доходу та потоку національного продукту через внутрішній і зовнішній грошові ринки.

Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обороту, фінансовий та кредитний сектори.

Маса грошей, що обслуговує грошовий оборот, її склад та фактори, що визначають її зміну. Базові гроші. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу та її вплив на масу і

стабільність грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Інноваційні технології у створенні цифрових грошей.

Закон кількості грошей, необхідних для обороту, його суть, вимоги та наслідки порушення вимог. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту.

Тема 3. Грошовий ринок.

Суть грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак: попиту, пропозиції, ціни.

Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування. Суб'єкти грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.

Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.

Попит на гроші. Суть та форми прояву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші. Попит на цифрові гроші.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.

Тема 4. Грошові системи.

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи.

Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевих і кредитного обігу. Створення і розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні: запровадження тимчасової валюти, паралельний обіг купоно-карбованця та рубля, процес стабілізації тимчасової валюти. Випуск постійної валюти – гривні.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи регулювання – методи прямого впливу і методи опосередкованого впливу. Грошово-кредитна політика центрального банку – суть, типи, стратегічні цілі, проміжні та тактичні задачі. Інструменти грошово-кредитного регулювання.

Фіскально-бюджетна і грошово-кредитна політика в системі, державного регулювання ринкової економіки. Випуск військових облігацій для підтримки державного та місцевих бюджетів.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи.

Інфляція: суть, форми прояву, причини та наслідки. Причини інфляції, інфляція попиту та інфляція витрат. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість та життєвий рівень. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Вплив інфляції на інвестиції

та розвиток виробництва. Інфляція та економічний цикл. Монетаристські та кейнсіанські погляди на наслідки і роль інфляції.

Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика. Особливості інфляційного процесу в Україні.

Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ. Способи класифікації грошових реформ. Стабілізація грошей як основна мета реформи. Особливості проведення грошової реформи в Україні. Порядок випуску гривні в оборот у вересні 1996р.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи.

Поняття валюти. Призначення та сфера використання валюти. Види валюти: національна, іноземна, колективна. Суть та види валютних відносин. Валютний курс та конвертованість валют. Суть, основи формування та види валютного курсу. Поняття, значення та механізм забезпечення конвертованості валюти.

Валютний ринок: суть та основи функціонування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Основні види валютних операцій. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку.

Валютне регулювання: суть та необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Регламентація статусу валюти та порядку здійснення операцій з нею (правила купівлі-продажу, ввозу-вивозу, використання валютної виручки, здійснення валютних платежів, нагромадження золотовалютних запасів тощо). Платіжний баланс в механізмі валютного регулювання. Органи валютного регулювання. Золотовалютні запаси в системі валютного регулювання.

Валютні системи: поняття, структура, призначення. Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Розвиток валютної системи України, Європейська валютна система. Еволюція світової валютної системи. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль МВФ у її функціонуванні.

Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика.

Суть пропозиції грошей. Теоретичні засади, чинники зміни та формування пропозиції грошей. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий мультиплікатор.

Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика.

Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей.

Грошово-кредитна політика України в перехідний період у світлі сучасних монетаристських теорій. Сутність грошово-кредитної політики. Типи

грошово-кредитної політики (експансійна та рестрикційна). Цілі грошово-кредитної політики. Інструменти грошово-кредитної політики.

Основні режими грошово-кредитної політики центральних банків. Ліквідність банківської системи та механізм її забезпечення.

Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці.

Роль грошей у ринковій економіці. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні й соціальні процеси. Грошове середовище як фактор впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів. Вплив зміни кількості грошей на основні макро- та мікроекономічні процеси.

Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираження вартості грошей при різних їх формах. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент. Монетарна економіка. Концепція нейтральності грошей.

Еволюція ролі грошей в економіці України. Напрями використання грошей у трансформаційній економіці.

Тема 9. Теорія грошей

Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Номіналістичне трактування суті грошей послідовниками кількісної теорії. Відмінності в поглядах на гроші послідовників кількісної теорії грошей та трудової теорії вартості.

Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. «Трансакційний варіант» І. Фішера. «Кембріджська версія» кількісної теорії.

Вклад Д. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів в оцінці ролі держави в економічному регулюванні та механізмів впливу на економіку. «Передаточний механізм» у трактовці Кейнса. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій.

Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Відмінності монетаристських трактовок ролі держави в регулюванні економіки. Вклад М. Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанту кількісної теорії.

Зближення позицій монетаристів та неокейнсіанців у їхніх рекомендаціях щодо грошово-кредитної політики в сучасних умовах. Кейнсіансько-неокласичний синтез.

Тема 10. Сутність та функції кредиту.

Суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Кредит як форма суспільних відносин. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Теорії кредиту. Монетаристські погляди на кредит. Кредит у системі державного регулювання економіки.

Економічна основа, стадії та закономірності руху кредиту. Об'єкти та суб'єкти кредитних відносин.

Функції та роль кредиту. Поняття функцій кредиту та їх класифікація. Характеристика окремих функцій кредиту. Економічні межі кредиту. Забезпечення зобов'язань позичальника перед банком. Основні напрями прояву ролі кредиту в ринковій економіці.

Розвиток кредитних відносин у перехідній економіці України. Відновлення комерційного кредиту та фактори, що гальмують його розвиток. Труднощі розвитку банківського кредиту. Еволюція державного та споживчого кредиту.

Тема 11. Форми, види та роль кредиту

Форми прояву кредиту. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого, лихварського, лізингового, державного, ломбардного, іпотечного. Банківський кредит як переважний вид кредиту. Принципи банківського кредитування.

Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція.

Міжнародний кредит та його значення для України.

Тема 12. Теоретичні засади процента.

Історичні передумови розвитку позичкового процента та позичкового капіталу. Проблеми захисту позичкового капіталу. Лихварський капітал. Функції процента. Формування процентної ставки за кредитом. Маржа, номінальна процентна ставка. Дисконтна ставка. Процент за кредит. Суть проценту, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки проценту. Процент в умовах інфляції. Роль процента. Нарахування процента за цінними паперами.

Формування процентної ставки по кредитам в умовах інфляції. Роль позичкового процента в умовах інфляції. Процентна політика комерційних банків.

Тема 13. Фінансове посередництво грошового ринку.

Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінності від банків, економічне призначення, види, функції, роль. Поняття кредитної системи та механізм її забезпечення. Особливості розвитку кредитних систем в різних країнах. Проблеми розвитку небанківських фінансово-кредитних установ в Україні. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Функції банків. Банківська система: сутність, принципи побудови та необхідність її формування. Стійкість банківської системи та механізм її забезпечення.

Поняття та значення стійкості банків. Установлення економічних нормативів діяльності комерційних банків. Нагляд і контроль за діяльністю

банків. Страхування банківських депозитів та кредитів. Створення банківських резервів.

Небанківські кредитно-фінансові установи та їх роль в накопиченні капіталу. Види небанківських установ: страхові компанії, пенсійні фонди, лізингові компанії, ломбарди, інвестиційні фонди та компанії; інноваційні фонди і компанії; фінансові компанії; факторингові компанії, довірчі товариства, кредитні товариства, кредитні спілки тощо.

Використання інфокомунікаційних технологій у фінансовому посередництві. Використання цифрових платформи у фінансовому посередництві. Цифрова трансформація грошово-кредитного та фінансового ринку.

Тема 14. Теоретичні засади діяльності комерційних банків.

Банки другого рівня, їх походження, види, правові основи організації. Операції комерційних банків, їх класифікація та загальна характеристика. Універсальні та спеціалізовані банківські установи. Поділ універсальних банків на комерційні, ощадні та спеціалізовані. Банки другого рівня, їх походження, види, правові основи організації. Операції комерційних банків, їх класифікація та загальна характеристика. Активні та пасивні операції комерційних банків. Банківські послуги.

Особливості формування комерційних банків в Україні.

Формування ресурсів комерційних банків. Організація та форми банківського кредитування. Контроль та регулювання діяльності комерційних банків з боку центрального банку.

Тема 15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління.

Рівні банківської системи. Перший та другий рівень банківської системи. Походження центральних банків. Призначення та правовий статус та основи організації центральних банків. Призначення центрального банку як управління грошовим оборотом з метою забезпечення стабільного не інфляційного розвитку економіки.

Функції центральних банків. Емісія готівки та забезпечення нею комерційних банків. Вплив центрального банку на грошовий оборот через зміну пропозиції грошей та зміну ціни грошей. Основні напрями діяльності центральних банків. Участь центрального банку у формуванні пропозиції грошей, як готівкового так і безготівкового (депозитного) компоненту. Державно-владні повноваження центральних банків.

Грошово-кредитна політика центральних банків, її мета, завдання та інструменти. Грошово-кредитна політика в системі економічної політики держави і механізм її впливу на макроекономічні показники. Нормативно-правові засади проведення грошово-кредитної політики. Сучасні інструменти та цілі проведення грошово-кредитної політики.

Тема 16. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.

Сутність та мета діяльності міжнародних валютно-кредитних та фінансових установ. Створення та мета діяльності.

Формування світового ринку позичкового капіталу. Структура світового ринку позичкового капіталу. Валютні операції світового ринку позичкового капіталу. Міжнародний кредит та його класифікація. Поняття євrorинку та євровалют.

Банк міжнародних розрахунків (БМР), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР), Міжнародна асоціація розвитку (МАР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Багатостороннє агентство гарантії інвестицій (БАГІ), регіональні банки розвитку на різних континентах, а також Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Європейський фонд валютного співробітництва (ЄФВС) та інші. Форми співробітництва міжнародних валютно-кредитних та фінансових установ з Україною.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Сутність та функції грошей	18	4	4			10	16	1	1			14
Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки	18	4	4			10	15	1				14
Тема 3. Грошовий ринок	14	2	2			10	14					14
Тема 4. Грошові системи	16	4	4			8	15	1				14
Тема 5. Інфляція та грошові реформи	12	2	2			8	14					14
Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	14	4	2			8	16					16
Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	16	4	4			8	24	1	1			22
Тема 8. Роль грошей у ринковій економіці	12	2	2			8	20					20
Тема 9. Теорія грошей	12	2	2			8	22					22
Тема 10. Сутність та функції кредиту	18	4	4			10	20					20
Тема 11. Форми, види та роль кредиту	26	4	2			20	20					20
Тема 12. Теоретичні засади процента	18	4	2			12	20					20
Тема 13. Фінансове посередництво грошового ринку	22	6	4			12	22	1	1			20
Тема 14. Теоретичні засади діяльності комерційних банків	32	6	4			22	21	1				20
Тема 15. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	22	6	4			12	21		1			20
Тема 16. Міжнародні фінансово-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	30	6	2			22	20					20
Усього годин	270	64	48			188	300	6	4			290

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Сутність та функції грошей	4	1
2	Грошовий обіг і грошові потоки	4	
3	Грошовий ринок	2	
4	Грошові системи	4	
5	Інфляція та грошові реформи	2	
6	Валютний ринок і валютні системи	2	
7	Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	4	1
8	Роль грошей у ринковій економіці	2	
9	Теорія грошей	2	
10	Сутність та функції кредиту	4	
11	Форми, види та роль кредиту	2	
12	Теоретичні засади процента	2	
13	Фінансове посередництво грошового ринку	4	1
14	Теоретичні засади діяльності комерційних банків	4	
15	Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	4	1
16	Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	2	
	Разом	48	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Сутність та функції грошей	10	14
2	Грошовий обіг і грошові потоки	10	14
3	Грошовий ринок	10	14
4	Грошові системи	8	14
5	Інфляція та грошові реформи	8	14
6	Валютний ринок і валютні системи	8	16
7	Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	8	22
8	Роль грошей у ринковій економіці	8	20
9	Теорія грошей	8	22
10	Сутність та функції кредиту	10	20
11	Форми, види та роль кредиту	20	20
12	Теоретичні засади процента	12	20
13	Фінансове посередництво грошового ринку	12	20
14	Теоретичні засади діяльності комерційних банків	22	20
15	Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	12	20
16	Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	22	20
	Разом	188	290

7. Індивідуальні завдання

При вивченні дисципліни «Гроші та кредит» здобувачам пропонується виконувати наступні індивідуальні завдання:

- розв'язування кейсів, ситуаційних завдань з теми;
- проведення аналітичного (критичного) огляду літературних джерел та наукових статей за тематикою дисципліни;
- виконання творчих завдань (складення кросворду, ребусу, фінансової гри тощо)

Теми індивідуальних завдань:

1. Роль грошей у перехідний період до ринкової економіки в Україні.
2. Взаємозв'язок функцій грошей та вплив на них зміни вартості грошей.
3. Демонетизація золота: причини та наслідки.
4. Ціна як грошове вираження вартості товарів.
5. Сучасні засоби платежу які обслуговують грошовий оборот.
6. Основна характеристика банкнот та розмінної монети.
7. Створення цифрових валют в Україні
8. Цифрова валюта в Україні. Експеримент Е-гривні
9. Законодавче забезпечення платіжних послуг в Україні
10. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні.
11. Фінансові посередники на грошовому ринку.
12. Структура вітчизняного грошового ринку.
13. Особливе місце банків серед суб'єктів грошового ринку.
14. Механізм балансування попиту і пропозиції на грошовому ринку
15. Масштаб цін в умовах золотого стандарту та демонетизації золота.
16. Створення і розвиток грошової системи в Україні.
17. Сучасна грошово-кредитна політика в Україні.
18. Інструменти грошово-кредитної політики та їх застосування в Україні.
19. Грошова система економіки ринкового типу.
20. Методи регулювання грошового обігу в Україні.
21. Особливості інфляційних процесів в Україні
22. Особливості проведення грошової реформи в Україні (1992 -1996).
23. Особливості формування валютної системи України.
24. Механізм валютних операцій у комерційних банках.
25. Міждержавне валютне регулювання та його вплив на національну валютну систему.
26. Доцільність валютних обмежень в Україні.
27. Євро та формування механізму взаємодії гривні з новою валютою Європи.
28. Суть, побудова та використання золотовалютних резервів.
29. Сутність, призначення та використання золотовалютних резервів.

30. Тенденції розвитку валютного ринку України.
31. Баланс центрального банку і його місце у формуванні пропозиції грошей.
32. Механізм впливу на пропозицію грошей окремих економічних суб'єктів.
33. Проблемні питання реалізації грошово-кредитної політики в Україні та її перспективи.
34. Вплив стану державних фінансів на пропозицію грошей.
35. "Кон'юнктурний" варіант кількісної теорії грошей М. І. Туган - Барановського.
36. Сучасний кейнсіансько-неокласичний синтез у теорії грошей.
37. Вклад М. Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії.
38. Грошово-кредитна політика України в перехідний період у світлі монетаристської теорії.
39. Сутність кредиту та його зв'язок з іншими економічними категоріями.
40. Кредит у системі державного регулювання економіки.
41. Розвиток кредитних відносин в перехідній економіці України.
42. Міжнародний кредит та його значення для України.
43. Міжнародні валютно-кредитні та фінансові установи (МВФ, ЄБРР, МБР).
44. Формування процентної ставки по кредитам в умовах інфляції.
45. Роль позичкового процента у підвищенні ефективності виробництва.
46. Процентна політика комерційних банків.
47. Діяльність позабіржового ринку цінних паперів в Україні.
48. Специфіка ломбардних позичкових операцій.
49. Статус та функції страхових компаній.
50. Механізм функціонування Пенсійного фонду України.
51. Характерні риси і функції міжбанківських об'єднань.
52. Проблеми розвитку небанківських кредитно-фінансових установ в Україні.
53. Процес формування дворівневої банківської системи в Україні
54. Діяльність та операції спеціалізованих банків.
55. Діяльність та операції універсальних банків.
56. Формування позичкового проценту комерційними банками.
57. Статутний капітал банку: мінімальний розмір, порядок формування.
58. Порядок забезпечення фінансової стабільності банків.
59. Створення та етапи розвитку Національного банку України
60. Законодавчо-правове регулювання діяльності Національного банку України.
61. Сучасна грошово-кредитна політика Національного банку України.
62. Взаємодія Національного банку України з комерційними банками.
63. Сучасна банківська система країн з розвиненою ринковою економікою

- 64. Взаємовідносини центральних банків з органами державної влади.
- 65. Основні режими грошово-кредитної політики
- 66. Проблемні питання реалізації грошово-кредитної політики в Україні.
- 67. Міжнародний валютний фонд та його значення для України.
- 68. Паризький та Лондонський клуби країн-кредиторів.
- 69. Створення та напрями діяльності Міжнародного інвестиційного банку.
- 70. Створення та напрями діяльності Багатостороннього агентства гарантування інвестицій.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Гроші та кредит» застосовуються наступні методи:

- словесні (лекції, бесіди);
- наочні, під час лекцій (інформаційних, аналітичних, проблемних) та практичних занять, в тому числі з використанням мультимедійного забезпечення;
- практичні, під час виконання практичних робіт, задач, вправ;
- інтерактивні методи навчання під час проведення опитування, аналізу практичних ситуацій, дискусії, мозкового штурму, ділових ігор, розгляду кейс-стадій;
- інноваційні, зокрема проєктно-дослідницький метод; інтегровані методи. Застосовуються наступні інформаційно-комунікаційні технології та діджитал-інструменти: цифрові інструменти Google, програмні продукти від Microsoft, програмне забезпечення Mentimeter, Kahoot, Trello, Canva;
- методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle та Zoom.

9. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Форма підсумкового контролю: залік, екзамен.

Для заліку

Протягом семестру здобувач може отримати максимум 100 балів, в тому числі за перший рубіжний контроль – 50 балів, за другий рубіжний контроль – 50 балів.

По поточному контролю здобувач має можливість отримати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, участі в лекційних дискусіях, тестування, підготовки доповіді-презентації та індивідуальних завдань.

Здобувач має можливість отримати додаткові заохочувальні бали за: виступ з доповіддю на секційному засіданні науково-практичної конференції, публікацію статей, тез за тематикою дисципліни, участь в олімпіадах за спеціальністю, участь у конкурсі студентських наукових робіт, участь у

наукових гуртках, участь в грантових проєктах за напрямом дисципліни, публікаційну активність на офіційних сторінках кафедри за тематикою дисципліни та за проходження сертифікатних програм, майстер-класів, семінарів, тренінгів.

Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти протягом семестру, та кількість балів за виконання підсумкової залікової роботи додається і разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та дворівневою шкалою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Результати навчання, набуті шляхом неформальної, інформальної освіти зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральноукраїнському національному технічному університеті.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, тестовий контроль.

Для екзамену

Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі екзамену становить сума балів за результатами поточного контролю, рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового екзамену.

По поточному контролю здобувач має можливість отримати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, розв'язання розрахункових практичних завдань, тестування, підготовки доповіді-презентації та індивідуальних завдань.

Здобувач має можливість отримати додаткові заохочувальні бали за: виступ з доповіддю на секційному засіданні науково-практичної конференції, публікацію статей, тез за тематикою дисципліни, участь в олімпіадах за спеціальністю, участь у конкурсі студентських наукових робіт, участь у наукових гуртках, участь в грантових проєктах за напрямом дисципліни, публікаційну активність на офіційних сторінках кафедри за тематикою дисципліни та за проходження сертифікатних програм, майстер-класів, семінарів, тренінгів.

Протягом семестру здобувач може отримати максимум 60 балів, в тому числі за перший рубіжний контроль – 30 балів, за другий рубіжний контроль – 30 балів, 40 балів виносяться на іспит. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на екзамені, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»).

Результати навчання, набуті шляхом неформальної, інформальної освіти зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральноукраїнському національному технічному університеті.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів,

усне опитування, тестовий контроль.

Шкала оцінювання: ЄКТС, національна та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (екзамен)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82-89
C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74-81
D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64-73
E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії			60-63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Не зараховано	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота			1-34

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Банківська система: підручник/ О. М. Тридід, Б. В. Самородов, І. М. Вядрова та ін. Львів: Новий Світ-2000", 2023. 536 с.
2. Васильченко З.М. Комерційні банки: реструктуризація та реорганізація: монографія/ З. М. Васильченко. Київ: Кондор, 2020. 528 с.
3. Вовчак О. Д., Бучко І.Є., Костак З.Р. Гроші та кредит: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
4. Волкова В. В., Волкова Н. І. Гроші і кредит: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 300 с.
5. Світлична В.Ю. Гроші і кредит : підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
6. Гроші та кредит: підручник за заг. ред. М. І. Савлука. Київ: КНЕУ, 2011. 589 с.
7. Гроші та кредит: підручник за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 892 с.
8. Гурова К.Д. Фінанси, гроші та кредит: Навч. посіб. Харків: Світ книг. 2015. 672 с.
9. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 352 с.
10. Крекотень І. М., Худолій Ю. С., Максименко О. С. Гроші та кредит: навч. посіб. Полтава: ПолтНТУ, 2017. 113 с.

11. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. М. П. Політило, І. Б. Хома, О. М. Чубка та ін. Львів: Новий Світ-2000", 2023. - 234 с.
12. Шевчук І. Л., Ставерська Т. О., Жилякова О. В. та ін. Гроші та кредит: навч. посіб. Ч. 1: Гроші. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2018. 271 с.
13. Щетинін А.І. Гроші та кредит: навчальний посібник: Дніпро. Університет митної справи та фінансів, 2019. 163с.
14. Сілакова А.В., Лановська Г.І., Климаш Н.І. Центральний банк і грошово-кредитна політика. Підручник. Львів: «Магнолія 2006», 2015. 224 с.
15. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит: навчальний посібник для ст.-ів ВНЗ. Київ: Кондор, 2019. 592 с.
16. Цифрова трансформація банківського сектору: виклики пандемії та пріоритети ЄС: монографія/ О. О. Коць [та інш.]. Львів: Новий Світ-2000", 2022. 171 с.

Додаткові:

1. Батракова Т. І., Грінченко А. Ю. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні. *Електронне фахове видання «Економіка і суспільство»*. 2016. № 7. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/118.pdf
2. Гаврилова Н.В., Задорожня Л.М. Сучасні тенденції грошового обігу в Україні Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки . 2022. 6 с. URL: <http://economics.kntu.kr.ua/archive/39.html>
3. Гаврилова Н.В. Бондарь Ю.А. Операції комерційних банків з інвестиційними цінними паперами в умовах військового часу. Науковий журнал «Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту», м. Черкаси. 2023. <http://visnyksura.com.ua/> С. 164-171.
4. Гаврилова Н.В., Переверзев Є. В. Заходи та етапи розробки інвестиційної стратегії комерційних банків в умовах військового стану. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences 2025, № 3 Том 1. С 48-54. <https://herald.khmn.edu.ua/index.php/herald/article/view/1884/1920>
5. Гудзовата О. О. Світовий досвід застосування монетарного інструментарію для впровадження ефективної державної політики функціонування грошово-кредитної сфери. *Інфраструктура ринку*. 2016. Випуск 2. С. 269–273.
6. Дмитренко М.Г., Потлатюк В.С. Кредитування і контроль: навч.-метод. посіб. (у схемах і комент.). Київ: Кондор, 2021. 296 с.
7. Інфляційне таргетування. Глосарій НБУ. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123682&cat_id=123322
8. Швайко М. Л. Сучасні тенденції грошово-кредитної політики України. Вісник Харківського наці. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія «Економічна». 2017. Випуск 92. С. 32–40.
9. Шишкова Н. Л., Мороз Є. Ю. Електронні гроші: сутність та проблеми використання в Україні. Економічний вісник Національного гірничого

університету. 2017. № 4. С. 39–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2017_4_

Законодавчі та нормативні документи:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-D0%B2%D1%80#Text>
2. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків: Постанова НБУ від 29.07.2022 №162 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text>
3. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг: Постанова НБУ від 29.07.2022 №163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>
4. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова НБУ від 29.12.2017 №148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 № 2121-III. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t002121?an=829112>
6. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

Інформаційні ресурси (офіційні сайти):

1. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Кабінет міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua>
5. Державна служба фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua>
6. Національний банк України URL: <https://bank.gov.ua/>